

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenske in protislovenske prošnje.

Kakor nekdanj potrpiljivi Job leži Slovenec na smetišči mnogovrstnega zaničevanja. Vkljub temu ga hodijo tolažiti sosedi Magjar, Nemeč in Italijan rekoč: udaj se v svojo nesrečno osodo, katero si zaslužil; sam si preslab, da bi se ohranil, pomagjari se toraj, poitalijanči in ponemči, saj sa-se živeti več ne moreš!

Toda Slovenec ne posluša krivičnih prijateljev. On veruje v Boga in v svojo pravično reč ter upa boljše prihodnosti; preveč ljubi sam sebe in svoj rod. Zato brani svoje narodne pravice na vso moč. Naslanjajoč se na cesarsko postavo tirja popolne enakopravnosti svojega jezika v uradih, šolah in javnem življenju. Neti Magjar, neti Nemeč, pa ne Italijan nimajo pravice tlačiti Slovenca.

Ta je državljani, davkeplačilec in vojak, kakor oni trije. Ker mu pri državljanskih bremenih ne prizanašajo, ne da si tudi državljanskih pravic krhati. Tako misli, čuti in dela Slovenec, ki se zaveda svoje narodnosti, ki ljubi svoj dom, svoj rod, svoj jezik, ter ne pljuva v lastno skledo.

No, in takšnih Slovencev zavednih štejemo čedalje več. Kmalu se bode to videlo v državnem zboru, kateremu smo Slovenci štajerski doposlali veliko število prošenj za popolno enakopravnost, ter bode „Slov. Gospodar“ precej natančneje poročal.

Prošnjam ovim moč odzveti pa hočejo med nami nastanjeni Nemci v zvezi s slovenskimi renegati, odpadniki ali grdimi Judeži, ki lastno kri zatajujejo, teptajo in izdajajo. Da Nemci med nami stanujoči nam prijazni sprejem s hudim povračajo in delajo na našo narodno smrt, to ni lepo in si bodo slabih nasledkov sami krivi. Nemški ljudje — saj poznamo jih — prišli so k nam zvečinoma s praznim trebuhom za slovenskim kruhom.

Zaporedoma so se obogatili, a sedaj branijo, z denarjem pri nas nabranim, naš narodni

napredek, da vlačijo vedno več svojih ljudij in od k nam in širijo svoj živelj. Slovenec bi moral polževo kri v sebi imeti, če bi mu ne zavrela, kedar toliko nehvaležnost od nas tako dobro sprejetih Nemecev premisli. No in takšni Nemci so celo prošnje poslali državnemu zboru, naj bi se ta ne oziral na slovenske prošnje za enakopravnost, ampak vse pustil v ponemčevalnih kolomajah, kakor so jih nemški liberalci bili naredili. Takšne protislovenske prošnje odposlali pa so: mestni zastop mariborski, celjski, ptujski in brežiški, dalje 200 Ptujčanov, „forsritverajn“ ptujski in laški.

Kar je pa najbolj grdo, to je izdajstvo naših Judežev, ki so pod vodstvom ptujskega dr. Michalitscha in celjskega dr. Glantschnigga. Ta človeka sta po raznih sredstvih nabrala po slovenskih nemškutarjih v 474 slovenskih občinah, 154 od slovenskih županov, odbornikov itd. podpisanih (?) prošenj!

Da bodo naši prijatelji nemškutarstvo rogovilstvo poznali, navedemo število srenj v okrajih in število prošenj. Gornji Radgonski okraj šteje 24 občin, od teh je Mihaliču-Glantschniggu v koš hopnilo 10 občin, v ormoškem je (od 33 občin) podpisalo 12, v ptujskem (79) 29, v rogačkem (20) 6, sv. Lenartskem (44) 3, mariborskem (78) 29, slov. bistriškem (43) 17, mahrenberškem 16 (10), slov. graškem (16) 13, konjiškem (26) 8, celjskem (21) 9, vranskem (8) 1, kozjanskem (29) 3, sevniškem (11) 1, brežiškem (18) 3, tedaj vкуп 154.

Prišteti še moramo 8 prošenj, katere je podpisalo 8 krajnih šolskih svetov ptujskega okraja in 2 prošnji ulovljeni v šmarijskem okraju, dalje 1 prošnjo okrajnega zastopa konjiškega, 1 laškega, 1 prošnjo 58 gornje-savinjskih posetnikov in 1 prošnjo savinjskih obrtnikov, in tedaj imamo 168 protislovenskih prošenj na deželi izvitih in nalovljenih pa 7 iz mest in trgov, toraj 175. Nasprotni listi poročajo, da so jih znova nalovili toliko, da je vseh 181.

Akoravno je ta uspeh nemčurjev obžalovati, vendar pravične naše reči ne bode mogel zavirati popolnem; kajti v „Gospodarji“ je ogromno število občin preklicalo podpise na Mihaličevih prošnjah; in ko bi tudi to ne bilo, še 181 občin niti polovica ni vseh. Naposled je še naših slovenskih prošenj znatno število. Zato se trdno nadejamo, da nam naši poslanci, naslanjajoč se na naše slovenske prošnje, za šolsko leto 1883/4 priborijo slovenskih razredov (paralelk) na gimnazijah v Mariboru, Celji in Ptujih in slovensko učiteljske v Mariboru.

Več kakor polovica letošnjih dijakov je slovenska, knjig tudi uže imamo, profesorjev pa nam naj pošljejo naših domov, ki morajo daleč od domovine proč kruh služiti, domačega pa tujcem prepuščati, ki nas in naše učeče se mladine ne umejo pa tudi umeti nečejo. Z Bogom tedaj!

Dajte nam slovenske paralelke, slovenske knjige, slovenske ravnatelje in profesorje na slovenskih tleh! Nemcem pa ne delamo in tudi delati nečemo nobenih krivic! Slovenci tirjamo le svoje pravice! Tako bode vsem poštenim ljudem prav! Desterniški.

Pekerčanom!

Malo ne vsako jesen imam navado svoj mili rojstni kraj obiskati in ljubo domovino pozdraviti.

Tudi letos sem prišel pod košato Pohorje, hodil med prelepimi Pekerskimi vinogradi in gledal prijazno cerkvico na „slovenski gori“.

Že na Lembaški postaji sem radostno vskliknil: Hribi moje domovine, preden pride smrt po me, gnalo me je iz daljine, da vas vidim še enkrat! — Da te vidim griček zali, kder se cerkvica blišči, v katero tekal deček mali sem pretekle srečne dni.

Veselil sem se nad novim farovškim poslopjem s prijetnim vrtom, veseli občutki so me prešinjali v snažni farni cerkvi, kder sem poslušal lepo slovensko petje in gledal spodobno obnašanje bogoljubnih kristjanov. Kar čudil sem se pa lepemu napredku v Lembahu, ko sem prišel v novo lepo šolsko poslopje, in videl, kako dobro je na vse strani oskrbljeno za poduk Lembaške mladine.

Ko sem svojo pohvalo nad tem izrekel, izvem še le v svoje začudenje o najnovejšem Lembaškem ali bolje Pekerskem napredku o tako imenovani nemški šoli, katero je Pekerčanom g. Reiser s pomočjo na pol prajzovskega „Schulvereina“ postavil.

Ko sem bil to izvedel, imel bi najrajše vse Pekerčane pred seboj, da bi jim povedal, kakor si zaslužijo, če svoje otroke iz te, tako lepo postavljene in oskrbovane šole vzamejo in jih v Pekersko šolo pošljejo.

Tukaj je tako lepa, javna farna šola tremi razredi, v katerih se otroci v vseh potrebnih predmetih z najboljšim pridom podučujejo, v Pekrih pa je samo ena izbica, v kateri so šolarji ves božji dan skupaj stlačeni in edni drugim na poti.

Vsakemu zdrava pamet pravi, da tri učitelji, ki imajo otroke po razredih razdeljeni, leži jih boljše podučujejo, kakor eden učitelj, ima vse otroke od 7. do 14 leta pred seboj, takšna šola mora le tam zadostovati, kder druge ne morejo prirediti.

Pekerčani pa imajo pri fari lepo šolo, tora je njihova nemška šola nepotrebna in celo ne škodo šolskemu poduku in krščanski izreji otrok.

Iz Pekar do Lembaha je samo četrt ure hoda po lepi cesti, in v Lembaški šoli so izbe prostorne zadosti za vse otroke; čemu je tedaj nova Pekerska šola?

Kakor slišim, se v tej šoli krščanski nauk ne uči, ker g. župnik imajo z domačo šolo in z dušnim pastirstvom zadosti opraviti, kaplana pa zavoljo pomanjkanja duhovnikov ne morejo dobiti. In ko bi tudi mogoče bilo, da se tukaj krščanski nauk uči, kakšni uspeh bi to imelo, če se otroci v svojem maternem jeziku še brati ne učijo.

Zdaj bodo še otroci krščanskega nauka nekaj znali, ker so se ga v Lembahu naučili, ali kako bo poznej, to sam Bog ve. Važno vprašanje je tudi, kako bo na Pekrah s šolarško mešo; bodo li v Lembah ali k sv. Magdalenii k meši hodili?

Brez šolarške meše menda vendar ne bodo, ker je poduk v krščanskem nauku brez duhovnih vaj le prazno delo.

Zakaj je pa tedaj Pekerska šola nastala, če je nepotrebna in se v njej še krščanski nauk ne uči?

Zato je pre nastala, da se otroci v njej nemški učijo in v nemškem jeziku podučujejo. Moj Bog! ali to ni narobe svet, če se slovenski otroci v ljudski šoli nimajo druga učiti, kakor nemški, in to v nemškem jeziku?

Kaj bi pač rekli pošteni Nemci, ko bi kdo pri njih hotel trdo slovensko šolo postaviti?

Smejali bi se mu in če bi vendar svoj namen hotel izvršiti, bi ga morebiti v norišnico poslali.

Saj je vsemu svetu znano, da se v ljudski šoli morajo otroci na podlagi materinega jezika podučevati, če se hočejo kaj pametnega naučiti, ker le materina beseda sega v srce, tuja pa nekoliko časa v spominu ostane, potem pa zgine in otroka nevednega pusti, kakor je bil.

Da bi pa Pekerčani kaj takega želeli, tega ne verjamem, zato upam, da bodo svojo

zmoto sprevideli in nemškeje šoli slovó dali, ter se spet k farni šoli obrnili, v kateri se otroci tudi nemškega jezika učijo, kolikor je treba in prav.

Sicer pa se Pekerčani lahko sami prepričajo, da sama nemška beseda človeka ne stori dobrega gospodarja, saj na nekterih Pekerčanih lahko vidijo, da kdor več nemški zna, slabše gospodari in nekteri, ki so prav dobro nemški znali, so že popolnoma izgospodarili, in tuje je vse tiste v svojo mavho pobasal. Le tisti, ki so prave slovenske korenine, se mu še branijo, in da bi ščasoma tudi te dobil, postavil jim je nemško šolo, da se ne bi naučili koristnih vednosti, da se ne bi učili svoje lepe domovine ljubiti, svoj jezik spoštovati, ampak da bi iz šole prišli tako, da ne bi znali nemški pa ne slovenski, podobni pirožleku ki ni ptič, ne miš, kteremu vi pravite: Fledermaus.

Dragi rojaki! ne dajte se toraj motiti s sladkimi besedami nemčurskega Schulvereina, ne jemajte od njega denarja, da bi zanj prodajali svoje otroke „prusakom“.

Gospodarske stvari.

Vinogradstvo.

II. Avstrijsko-ogerska država pripada vino-rejskim deželam v Evropi. Vinsko trto pa sadijo na Českem in Moravskem, spodnjem Avstrijskem, južnem Tirolskem, Štajerskem, Kranjskem, Goriškem, v Primorji, Istriji, Dalmaciji, na Hrvatskem, Slavoniji, Ogerskem, Erdelskem, v Bosni in Hercegovini.

Na Štajerskem nahajamo vinograde samo v srednjem in spodnjem deli dežele. Črta, do katere segajo vinogradi da se na zemljovidi potegnóti od Hartberga na Gradec v Voitsberg. Na južnej strani od omenjene črte šteje mo 1495 srenj ali občin, kder se pečajo z vinogradstvom ter pridelajo poprek v leti na 31.300 hektarah po 640.535 hektolitrov vina. Hektara daje po tem takem poprek blizu 20¹/₂ hektolitra.

Vse vinogradstvo štajersko moremo razdeliti v 12 vinogradnih ali vinorejskih okolišev:

1. Severni vinogradni okoliš obsega vinograde med mesti: Gradec, Hartberg, Čmurek, Radgona, Fehring in Fürstenfeld. Poprek daje tukaj hektara po 12.89 hektolitrov mošta.

2. Šilharjev vinogradni okoliš nahaja se krajih od Gradea, Wildona in Voitsberga do Ivnika. To je domovina trsu šilharju, ki daje nekako trpko rudeče vino. Na hektari pridelajo po 18.56 hektolitrov.

3. Susilski vinogradni okoliš zapopada vinograde od Lipnice do Arveža, Lučan, in Arnauža; pridelajo pa 21.41 hektolitrov na hektari.

4. Sloven-goriški vinogradni okoliš obsega vinograde od Spielfelda, Arveža, Čmureka do sv. Lenarta in Pesnice. Pridela se ondi po 23.94 hektolitrov na hektari.

5. Ormož-ljutomerski vinogradni okoliš je v okrajih ormožkem in ljutomerskem. On daje največ pridelka, namreč po 31.38 hektolitrov na hektari.

6. Radgonski vinogradni okoliš nahaja se v gornje radgonskem okraji ter pridelajo ondi po 21.17 hektolitrov na hektari.

7. Ptujski vinogradni okoliš obsega vinograde od Ptuja do sv. Lenarta v Slov. goricah. Daje po 19.52 hektolitrov na hektari.

8. Mariborski vinogradni okoliš od Drave nad in pod Mariborom do Pesnice. Vinogradi dajejo po 30.71 hektolitrov na hektari.

9. Pohorski vinogradni okoliš obsega vinograde na severnem, izhodnem in južnem znožji košatega Pohorja. Pridelajo po 26.70 hektolitrov na hektari.

10. Celjski vinogradni okoliš zapopada vinograde v okrajih celjskem, šmarijskem, laškem, vranskem, gornjegrajskem, šoštanjskem in konjiškem. Hektara daje po 10.59 hektolitrov.

11. Posavski in posoteljski vinogradni okoliš nahaja se v okrajih: rogačkem, kozjanskem, sevniskem in brežiskem. Pridela se na hektari po 17.20 hektolitrov.

12. Haloški vinogradni okoliš razprostira se na južni strani od Drave v okrajih ptujskem, rogačkem in slov. bištriškem. Od hektare računijo poprek 21.11 hektolitrov.

Po rodovitnosti vrstijo se toraj vinogradni okoliši tako: ormož-ljuiomerski (31 hektolitrov na hektari), mariborski (30), pohorski (26), Slov. goriški (23), Susilski (21), haloški (21), radgonski (21), ptujski (19), šilharjev (18), posavski in posoteljski (17), severni (12), celjski (10). (Dalje prihodnjič.)

Vrli konjerejci na Slovenskem. IV. V Sevnici pri tamošnjem ogledovanji konj prejel je dr. Ausserer srebrno državno svetinjo, bronasto pa Anton Pregel v Brežicah. Premije dobili so ža lepe kobile: 1. Fr. Bartola v Zakoti 40 fl. 2. E. Kautschitsch 30 fl. 3. Fr. Pribovšic v Stari vasi 20 fl. 4. J. Hudina pri sv. Petri 20 fl. 5. J. Ferjanec v Mostéh 20 fl. 6. J. Kramar pri sv. Petri 15 fl. 7. Fl. Bašnik v Planini 15 fl. 8. J. Vehovar 10 fl. 9. J. Leskovšek v Dobji 10 fl. za lepe žrebice: 1. J. Slavnik v Zakoti 15 fl. 5. J. Radi v Rožnem 15 fl. 3. Fr. Valavšek v Šmariji 15 fl. 4. J. Kovačič v Glogovembrodi 15 fl. 5. E. Kautschitsch 15 fl. 6. J. Ogorevec v Artičah 10 fl. 7. Fr. Pribovšic v Stari vasi 10 fl. Vsi vkup prejeli so 275 fl.

Sejmi na Koroškem 17. dec. v Milstadt, 18. dec. v Paternijoni in 27. dec. Lavaminti; na Kranjskem 9. dec. v Mokronogi, 13. dec.

Logatec, Mengš. Radovljica, Slap, 14. dec. Mišji dol, 18. dec. Zagorje, Kostanjevica, Višnja gora, 21. dec. Škocijan, Krašnja, Radeče, Vrhnika, na Hrvatskem: 9. dec. Zagreb, Valpovo, 13. dec. Hastva, 14. Gorica, 21. Karlovec, Ludbreg, Orjovec, Petrinja, Tomašica.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (O naših volitvah) v novi odbor za trg je nekdo prav krivo poročal v „Tagespošto“ ter celó po nepotrebnem po slovenskih sotržanih kresal. Piše pa, kakor da bi razun pešice Nemcev in nemškutarjev žive duše ne bilo v trgu, ki bi imela voliti pravico, ali da so se Slovenci samega strahu pred njimi poskrili. Temu ni tako. Naj pokažejo resnico številke. V I. razredu je 12 volilcev, volilo jih pa je samo 5, v II. je volilcev 28, oddalo pa se je s pooblastili vred 15 glasov; III. razred šteje 166 volilcev, volilo je pa samo 25; tedaj od 206 dobili so novi odborniki in štarovečni zastopniki trga ljutomerskega bornih 46 glasekov. To je vsa infanterija, kavalarija in artilerija naših „Deutschliberalcev“. Vsak razvidi, da ni uzroka s tem iti se v „Tagespošto“ bahat in šopirit. Zakaj pa tedaj Slovenci niso te očividne onemoglosti svojih nasprotnikov porabili? Sklenili so tokrat volitve ne udeležiti se, to pa iz dovolj premišljenih uzrokov!

Od sv. Tomaža nad Veliko nedeljo. (Letina.) Ko se leto koncu bliža in smo vse pridelke pod streho spravili, mi je lahko pisati kaj nam je to leto dobrega ali hudega prineslo.

Ko smo zmladletja začeli rezati po vinogradih, je šlo od ust do ust, da bode jeseni velika bratva, ako Bog da. Pa res je tako „če Bog da“. Začetka marca smo začeli kopati, in skoraj do 20. marca do mala okopali. Dne 12. marca so breskve cvetele, 19. črešnje. Trs je začel rano gnati pa naslednja burja, sneg in mraz so vse posmodili. Z dobro bratvijo bilo je proč. Zdaj smo svojo skrb obračali samo na njive, ktere so nam tudi obetale veselo žetev; pa kaj se zgodi? Dne 31. maja se stemnijo oblaki, začne grometi in bliskati, vsiplje se toča in nam vse pokonča kar je zelenega in celó skornjo z dreves zaseka. Zdaj smo reveži, da večjih ni treba. Koruza, krompir in oves se je nekaaj pomoglo, ali drugo nič. Hajdina in repa, mrkevca in zelje se je dobro obneslo. Živina ima slabo ceno. Nekteri so zavoljo deža težko posejali, nekteri pa še celo ne. R. R.

Iz Mahrenberške okolice. (Celjski lisjak) je pretečeni teden zelo hripav tudi na Remšnik prišabedral k srenjskemu predstojniku in nekemu krčmarju. Klical ga ni nihče, brščas kako lisico sluti v Koretnikovi ali Bastlovi goši. Kremplje nabrusil pa mu je mahrenberški „turk“, ki se gotovo boji, da nebi na Remšniku

pozabili slovensko brati. Le plačuj ga! Papirja veliko potrebujemo zdaj v zimskem časi za klobase ovijati, kedar hodimo h goricam na nemško deželo. Bolje bi bilo, da bi si kupil kamenja za svinjsko kuhinjo, namesto da lisjaka drugim plačuje. Ne bilo bi mu treba več sto letnega križa podirati in iz istega kamenja svinjske kuhinje staviti. Ali devaj na kup denarje, koje bi mislil za lisjake izdajati, in lahko prav lepi spominek v kup spraviš za svojega sina, ki se je v gozdi ustrelil! Pomni!

Od Voglajne. (Sola v Teharjih) je postala trirazredna. Ob enem je dobila dve novi učiteljski moči. „Celjski lisjak“ ali pa „Kmetiski prijatelj“ je hitro pohvalil to spremembo in močno hvali napredek in vodstvo Teharske šole tako, da jo v zgled postavlja celjske okolišnje šoli. Pa zakaj? Za to, ker sliši, da bo ta pridobljeni tretji razred v Teharjih močno ustrezal „germanizatorjem“, to je, da bo nemčuril našo deco. To pa zaradi par nemških otrok fabriških delalcev iz Štor. Čudno, kaj se vseza ljubo takim stori, ki pridejo iz nemških krajev na Slovensko kruha jest. Je li to postavno ali ne? Vemo pa odkod ta veter piha in na katero komando to izhaja: to si bomo pomnili. „Celjski lisjak“ ne hvali zastoj svojih privržencev. — Nekega dekleta, šolarico, ubitega in zakopanega v gojzdu pod sv. Ano so najdlji zdaj, ki je bilo pred kakimi tremi meseci preminulo, da se ni vedelo kako in kam, staro kakih 10 let. Bivalo je pri svoji teti, na katero je tudi sum letel pa po natančnih preiskavah se je dokazalo, da ona ni kriva umora. Ne ve se še, kdo bi bil to nedolžno bitje umoril. — Letino smo imeli dobro. Vsega se je pridelalo obilno, samo vino je kislo, kakor drugod. Za denar pa je trdo. Vedno deževje je zakrivilo, da smo težko vsejali ozimino.

Ormož, 5. dec. (G. Macun prestavljen.) Hvala Bogu! vendar smo se enkrat včakali, da je začetek storjen; za sv. Miklavža so nam časniki prinesli veselo novico, da pojde g. Macun, c. k. sodnijski pristav, v Mahrenberg; srečen pot mu želimo vsi kmetovalci. — Ljudje ormoškega okraja niso imeli nobenega zaupanja niti do Kmetičevih razsodb niti do njegovega pravosodja, kakor je on sam pred svedoki trdil. Ko je oktobra meseca g. Macun odpust imel, je toraj ljudstvo hitro si šepetaló, da k malu pride vrsta tudi na g. Kmetiča.

Od sv. Ilja v Slov. goricah. Kar ste iskali ste našli. Dozdaj smo Vas gosp. Stefič opazovali kot dobrega Slovenca. Ali od dr. Miheliča doposlanim pismom za pobiranje podpisov ste se izdali. In prav Vam bodi, mi okoličani smo s tem opozorjeni na Vas, in od zdaj hočemo zvesto stražiti. Iz Vašega počenjanja vidimo, kako ste Bogu za od njega Vam podarjeni velevažni dar jezika nehvaležni. Zapazili

smo v Vas zdaj nesrečno strast, sovraštvo do Slovencev. Vi ne poznate, ali nečete več poznati domače očetnjave, in Vam tudi ni za blagor soobčanov. Ne poznate želje in potrebe Slovencev, Vam je le politično rogovilstvo tisto sredstvo, s katerim nam hočete kratiti enakopravnost z drugimi narodi. Vi želite s ponemčevanjem doseči to, da bi mladina se v šolah nalezla sovraštva do slovanstva, in potem ko bi vstopila v javno življenje, bila izmeček domovine. Izgubili ste zavest svojega svetega poklica, namreč ostati zvesti sin matere Slovenije, ter ste vstopili v zvezo, ki se ustavlja in nasprotuje vso močjo Slovanstvu. Zašli ste v tabor sovražnikov mile Slovenije, s temi nemčurškimi umazanci hočete razburjati in vznemirjati prosto in pohlevno slovensko ljudstvo. Vi pospešujete in od Vas zapeljani možaki, naj bi s podpisi odobravalih krivice, katere nam prizadevajo protivniki slovenskega naroda. Tem nestrpljivim pošastim v okom priti zamore le vrlo postopanje narodnih mož, katerih se še po Sloveniji dosti najde. Slovenci ob severu se še dobro zavedamo svojega poklica, hočemo in ostanemo nepremagljivi, ne bomo se strašili vsakega majhnega ropota nemškutarjev, pa tudi najhujši sili se nočemo upogniti, naj sovražniki kričijo in upijejo, kakor se njim poljubi. Za Vas pa g. Stefič je naj pametnejše, ako očitno obžalujete in prekličete svoje pregrehe. Od zdaj naprej vsaki dan vsaj enkrat obudite čeznatorno grevengo, ki se tako glasi: Moj Bog! Kam sem zabredel, zdrava pamet zakaj si me zapustila, da sem pozabil, da Slovenec sem. Od zdaj naprej hočem ljubiti in spoštovati svoj domači jezik, in ne vsilovati tujega in tako potujčiti lastno očetjavo in v lastno skledo pljuvati. V šolske zadeve se nočem več vtikati, ker o tem imajo drugi govoriti, ne jaz. Ker vidim, da je moj trud le bob v stežo, hočem zanaprej v miru živete med Slovenci. Nečem več kratiti njim pravic, katere njim po pravici grejo. Spominjam se, da me je rodila slovenska mati, učila slovenski govoriti in to materno slovenščino nečem od zdaj z nogami teptati. Nikdar ne bodem mogel vse krivice poravnati, pa zanaprej tudi trdno obljubim tega nikdar več storiti, ako me bodo ravno vsi nemškutarji vabili in zapeljevali. Ako bom ta sklep držal, vem da bom imel mirno vest, bom pa tudi lahko mirno in prijazno živel med Slovenci. Amen.

Branitelj narodnih pravic.

O Marije snežne v Slov. goricah. Pokopali smo 29. oktobra prav krščanskega 70 let starega moža po imenu Jože Skofič. Ta se je v petek pred svojo smrtjo hitro po polnoči prebudil, vzbudil svojo ženo in dekle, da bi šle z njim na prešo sadja tolčt. Ali žena mu reče: Ne še zdaj! Pusti me, naj še si nekoliko po-

činem. Mož vzeme v roke molek in moli do treh v jutro. Potem zopet gre, vzbudi ženo in dekle, se z njima poda na prešo, vzame prav veseli v roko peh, tolče po jabelkah in reče: „To je veselo delo“. Vendar ne dolgo, potem se zagreni in zavriši: Jezus! Marija! meni je strašno hudo! To so bile tudi njegove zadnje besede. Da ne padne, ste ga prijela žena in dekla in mirno položile na tropine, na katerih je prej umrl, kakor so bližnji sosedji priti mogli, da bi ga v hišo zanesli. Naj v miru počiva. — Drugo naglo smrt je storil v naši fari sedemletni deček Alojz Per. Njegov oča in mati sta za kratek čas po svojem opraviilu od hrama odšla, in kedar sta nazaj prišla, sta klicala in potem iskala svojega Lojzeka. Po dolgem iskanji slednjič neko otročle, katero komaj da še je začelo nekoliko govoriti, stegne svojo rokico, kaže na studenec in reče: „Tam Lojz“. Grejo gledat in akoprem Lojzeka ne vidijo, ga vendar iščejo in ga mrtvega izvlečejo. Sosedovi otroci so ga k studencu navabili. Pokopali smo ga v nedeljo 26. novembra.

J. O. Snežnički.

Iz Ljubna. („Kmetki prijatelj“ in „Gospodarstvena priloga“.) Kdo izmed bralcev „Slovenskega Gospodarja“ je pričakoval v 48. številu „Slovenskega Gospodarja“ zasllišano nemilo osodo; namreč: da bode Gospodarstvena priloga odpadla, ter „Kmetškemu prijatelju“ pripadla? — Ta vest nas je zelo osupnila! — Kajti: z veseljem smo spise dotične priloge čitali. — Da bi pa ta, naš največji politični hinavec, najdrznejši ščušvar, in slovenstvu najzlobnejši sovražnik, kateri naš mili materni jezik v svojih tiskovinah zelo grdi, našo duhovenstvo sramoti, po naših narodnih poslancih udriha, in našo narodnost uničuje, nam prinašal Prilogo v imenu kmetiske družbe, za to se lepo zahvaljujemo. Po tem nesramnem časniku dotične priloge nikdar ne sprejemamo! „Zapeljivi lisjak“, vedno prežeč okolo lazi, ter išče podloge in najpripravnejših pripomočkov, da bi nas Slovence požrl in našo narodnost germaniziral. Zastonj pa bodo vse nadaljave njegovih nakan in bodo brezuspešne! — Godilo se mu bode, kakor pravljica o nekdanjem lisjaku pravi, ko je po zimi rake lovil, ter na ledu sedeč za rep primrznil. Mi pa stojmo „bratje mili“! kakor zid ograda. Črna zemlja naj pogrezne njega kdor odpada!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Drževni zbor pričel je svoje delovanje. Minister grof Taaffe je najprvle spregovoril za nesrečno Tirolsko deželo, ki je 3 milijone uže na posodo vzela, da

podpira vsled povodnji onesrečene. Minister pravi, da bode tudi državni zbor moral nekaj za Tirolsko storiti. Finančni minister je potem razlagal, da bode l. 1883 potroškov 491 milijonov (lani 501 milijon), a dohodkov 460, primanjka tedaj 31 milijonov; vendar pomisliti je, da je za Bosno in Hercegovino še trebalo 6 milijonov in za stavljenje novih železnic 20 milijonov, zato je se nadejati, da potem, ko ti potroški odpadnejo, ne bode več nobenih primanjkljajev, se vé, če ne bo kakšne vojske. Ob enem je finančni minister predložil ali vsaj naznanil več načrtov postav, ki bodo delavcem, obrtnikom in kmetom v korist, zlasti pa novo osebno dohodninsko postavo. Zadeti bodo tukaj najboljše tisti, ki se živijo od obrestij svojih kapitalov, davka pa nič ne plačajo. To je res potrebno in hvale vredno. Grunti so uže preobloženi z davki, denar se naj jemlje tam, kder ga res kaj je. Ko so liberalci zvedeli, da hoče vlada postavno pomagati ubogim delavcem v fabrikah, so kar naglo stavili jednake predloge, pa se jim posmehujejo, ker je znano, da so to storili le, da bi se delavcem itd. prikupili. — V gosposkej zbornici pride popravek šolske postave na vrsto; če zmagajo konservativci, tedaj ne bodo mogli okrajni glavarji toliko siliti na stavljenje novih šol. — Minister Giskra je Linečkemu vrlemu škofu vzel 2 grajščini, ker je ta krepko nasprotoval njegovim novim šolskim postavam; sedajno ministerstvo je škofu dalo grajščini nazaj in namesto 12.000 fl. letne plače, v last 1/2 milijona srebrne rente. — Čehi dobijo več českih gimnazij in realk; na Dunaji pa smejo osnovati česko šolo, čeravno so se protivili nemški liberalci s „Schulvereinom“ vred. — Magjarski poslanec Thely se je v Budimpešti pritoževal, zakaj Hrvati čedalje huje črtijo Magyare? Odgovoril mu je Vučetič zato, ker Magjari Hrvatom krivice določajo n. pr. v Čakovci je preporandija za bodoče učitelje pa se ne uči nič hrvatski, ampak nemški pa magjarski.

Vnanje države. Ruski car je se s carico vred preselil iz Gačine v Petrovgrad. Minister Tolstoj je najhujši nasprotnik Poljakom, katerim ne privošči nobenih narodnih pravic. — Nemški cesar je baje mislil vladarstvo položiti pa si je premislil. Povodenj ob Reinu je mesta Köln in Düsseldorf najhuje oškodovala. — Francosko starejšinstvo se brani odpraviti prisego iz sodnij, kakor so poslanci bili sklenoli. V Madagaskar odpošlje francoska vlada vojno brodovje. — Na Irskem bilo je zopet več angleških višjih policajev ubitih. — Ruski minister plem. Giers je obiskal papeža in se pogaja o spravi ruske vlade s katol. Cerkvo. — Rumunov je 10 milijonov in se hočejo vsi združiti v jedno kraljestvo, kar utegne nam kedaj nevarno biti, kajti mnogo jih prebiva na Ogorskem, kder jih Magjari silno tlačijo —

Bolgarski liberalci so pri volitvah za veliko „sebranje“ (zbor) propali, vodja Zankov je zaprt v Vraci. — Turški sultan se boji, da ga ne ubijejo, kakor njegovega prednika. Zato vibra in odstavlja ministre, da jih jutri zopet vpostavlja. Sedaj je uže odpravljene službe starodavne z imeni vred upeljal ter je Sajd-paša, „veliki vezir“ in Osman-paša „seraskar“ t. j. vojni poveljnik pa vse to ne reši več Turkov. — Egiptovski Arabi-paša bil je zaradi puntanja k smrti obsojen pa v 5 minutah potem pomiloščen tako, da mora iti na Angleško, kder bo vsega dosta imel, česar potrebuje. Bržčas je vse le davno dogovorjena komedija bila, da Angleži važno deželo poberejo sultanu in Francoze lepo za nos vzabijo proč od upliva na Sueški kanal. Angleži so največ opravili z denarjem!

Za poduk in kratek čas.

Spljet.

II. Pri vходу nad mestnimi vratmi žaluje še lev sv. Marka znamenje nekdanje Beneške vlade in oblasti. Po mestu in jegovi okolici je najti obilo starinskih ostankov in pomenljivih spomenikov izza dobe Rimljanske. Nekdaj je stala na tem kraji Salona, katero so razdjali l. 640 ljuti Avari.

Izmed vseh davnodobnih razvalin pa tujca najboljše zanima in nekako na se priklepa zastarelo ozidje, ki je obdajalo nekdanj velikanško palačo rimskega cesarja Dioklecijana (284—305).

Ta mož žalostnega spomina je rojen Dalmatinec; pravijo, da je zagledal l. 245 luč sveta v majhnem seli Duklji, od koder ga imenujejo Hrvatje Dukljanina.

Ko se je l. 305 cesarski časti odpovedal, vrnil se je v svojo domovino, v prelepo Salono, katero je obogatil s krasnimi stavbami in jo ozalšal s koristnimi vrtovi. Najsijajnejše poslopje je bila ogromna palača, katere zidovi so bili od čistega marmora, posamezni stolpi pa od trdega granita, kakor priča to sprednja še dandanes prav dobro ohranjena stran, v katero je sedaj vzidan Spljet.

Dioklecijanov domači tempel, posvečen bogu Jovu, je danes stolna cerkva, posvečena sv. Drimu (Domnu), učencu Pavlovenu in prvemu škofu Salonskemu. Nekdanji predvor ali atrij je danes stolni trg — piazza del duomo. Človek se mora čuditi, če pomisli, da že nad 15 sto let stoje ti mogočni stebri egitskega marmora in nosijo umetno izdelano podstrešje in ponosno obokano kuplo, ki je gledala svoje dni pagana Dioklecijana, ko je zažigal darove praznemu maliku Jovu „očetu bogov in ljudi.“ Nad 15 sto let že kinčajo to svetišče iz živ-

ljenja boginje Dijane vzéti lovski prizori, vsekani v beli marmor in ovijajoči se okolo podstrešja.

In pred stopnicami iz predvora v tempel leži še danes na kamnatej podlogi, kakor pred 15 sto leti, velika iz egiptskega granita vstvarjena sfinksa z otožnimi očmi. Kapela za krščevanje-baptisterij- je bila cesarjev mausolej ali rakev.

Vse rimske starine, izkopane iz stare Salone, hrani prostoren muzej, v kateri pak nisem vtegnil stopiti. Spljet ima bogato zgodovino. Po mnenji nekterih povestničarjev bil je tu rojen papež Janez IV, (620—642), ki se je boril z bizantinskim cesarjem Heraklijem (610—641) in jegovimi nasledniki, kateri so podpirali krivoverske monothelete.

Spljet je rojstno mesto poznatega pesnika in učenjaka iz 15. stoletja Marka Laurulič-a. Leta 1076 bil je tu venčan Zvonimir, kralj Dalmacije in Hrvatske; leta 1217 je semkaj došel ogerski kralj Andrej III. z 10.000 križarji. Po razpadu Beneške republike podal se je l. 1797. Spljet pod cesarja Franca II.

Danes šteje mesto kacic 12.000 prebivalcev. Sedež je škofa Spalate in Makarske do l. 1830 nadškofa in primasa Dalmacije in Hrvatske. Ima gimnazijo, realko in 4 ljudske šole. Pred mestom je škofijsko semenišče. Poleg stolne cerkve in mnogih drugih večih in manjših so še 4 samostanske cerkve in sicer dominikanov, frančiškanov, minoritov in klarisinaric. Mestna okolica je neki naj lepša v celej Dalmaciji.

Smešnica 49. Zakaj so tvoji voli tako debeli, čeravno jim polagaš samo slamo, vpraša sosed sosed. Ta mu odgovori: I, to je lahko, napravil sem vsakemu voln zelena očala, kakoršnih nosijo nekateri meščani, in tako se mojim volom suha slama zelena zdi in jo prav radi jedó. F. K.

Razne stvari.

(Cesarsko odlikovanje.) Preč. gosp. naš stolni prošt Franc Sorčič so prejeli v priznanje mnogovrstnih svojih zaslug red železne krone 3. vrste. Slava jim!

(Nemškutarji) so srditi na list „Südsteirische Post“ in ga hoteli po dr. Suppanovej tožbi iz Ljubljane v Celji kar uničiti. Zaradi nekega dopisa, čegar nevarnosti v Mariboru nihče slutil ni, bil je urednik g. Leon 3 mesece obsojen v zapor. „Cillierca“ in „Mariboržanka“ sta s „Tagesposta“ vred veselja ukale. No, in kaj se zgodi? Svitli cesar so g. Leonu kazen milostno odpustili.

(Pri sv. Marjeti na Pesnici) morajo vsled postavne določbe sedanjo šolsko poslopje

primerno povekšali, ker je premalo in ne ugaja za 200 obiskajočih otrok.

(V Sombotelji) na Ogerskem so obesili žensko, ki je svojega moža in 6 drugih zastrupila.

(Prestavljen) je plem. Schrey od celjske okrožne k deželnej sodnji v Gradec, dr. Pevec iz Sevnice v Celje, Franc Macun iz Ormoža v Mahrenberg, Karol Nedved pride za adjunkta v Ormož in g. Anton Levec, brat ljubljanskega, izvrstnega pisatelja slovenskega, v Sevnico.

(Čudno.) Tisti den, ko je g. Leon bil v Celji obsojen, umrl je v Mariboru g. Janšič, izdatelj „Marburger Zeitung“ in isti dan, ko je g. Leon izvedel, da je od cesarja pomiloščen, umrla je vdova Janšičeva.

(Znani Sorschagg) bistriško-črešnovski bil je denes postavljen na tožno klop pred porotniki v Celji. Tožen je zaradi veleizdajstva, zapeljevanja prič v krivo prisego, goljuhje itd. z 10 pajdaši vred. Prič je 37 sklicanih. Zagovorniki so mu 3 dohtarji: Higersberger, Stepischnegg in Glantschnigg. Dr. Kozjek baje ni hotel zagovarjanja prevzeti.

(Nemški Schulverein) hoče v Pragskem nemško šolo ustanoviti, menda le samo za tamošnjega „štacion-šefa“ in prijatelja zadolženih kmetov, znanega Gruntnerja.

(C. k. namestnik) baron Kübek je obiskal Maribor in Ptuj; ali je tukaj zvedel, kako tamošnji glavar uboge kmete s stavljenjem novih šolskih poslopij sili, tega ne vemo.

(Obsojeni v Celji) so bili Franc Vraz 8 let, Izidor Velle 1 leto, Fr. Podvrh 8 mesecev, Anton Trebovec 7 mesecev, Martin Muc 8 mesecev, Anton Rečnik 5 let, J. Muršec 8 mesecev, E. Židan 6 let. Blaž Samobor in Filip Trglec iz Poljskave bil je nekriv spoznan; slednji, ker se ni dalo dokazati, kako je brata ubijal, obadva sta bila pijana.

(V Sevnici) so 1 Jud, 1 brezverec in 3 možeki, kateri so freimaurerjem še najbolj podobni, ustanovili nemško šolo. Ta „šulverein“ je nedavno 700 mark prejel iz Berlina, glavnega mesta prajzovskega. Učitelj pa je nek Wermuth (pelin). Njegov oča je iz „Reicha“ doma in v Mariboru, kovač. G. Wermuth ne zna nič slovenski in zato velja profesorju mariborske realke, iz Dunaja privandranemu Nagelstu kot „bewährte Lehrkraft“.

Loterijne številke:

V Gradci 2. dec. 1882:	37, 31, 53, 36, 4.
Na Dunaji „ „	84, 18, 21, 56, 77.
Prihodnje srečkanje: 16. decembra 1882.	

1—2

Izpraznjena

je služba organista in cerkvenika pri sv. Marjeti poleg Rimskih toplic (Römerbad). Kdor misli službo nastopiti, naj se, ako mogoče, osebno oglasi pri cerkvenem predstojništvu.

Za Božične praznike

prodajam naslednjo robo z zlatom
iz c. k. zlatov pravo pozlačeno,

da od pravega zlata ni moči razločevati
verižice za gospode — — — 3 fl. 50 kr.
" " gospe — — — 4 " — "
gumbice za gospode — — — 1 " 80 "
" " gospe — — — 2 " 20 "
Celé garniture broš in par uhanov
po najnovejši modi — — — 3 " 50 "

Bracelete — — — — — 3 " — "
Prstani iz pravega 14karatnega zlata po 7, 9,
11 do 25 fl.

Prstani iz pravega 6karatnega zlata po 4, 6,
8 do 12 fl.

Prstani imajo dimante iz Sumatre tako brušene,
da jih od pravih ni lahko ločiti.

Kolik da naj bo prstan, se naj naznani z do-
poslanim papirnim izrezkom.

Pošilja se proti poštnemu povzetju. Na pošne nakaznice
pa franco!

Garantujem do 5 let.

Gustav Schack,

Erstes Export-Versandt-Geschäft
Prag — Weinberg.

2—4

Vinograd na prodaj.

Pri „Železnih dverih“ blizu Ljutomera je
vinograd, $3\frac{1}{4}$ orala velik, proti lahkim pogojem
za prodati ves ali v kosih po $\frac{3}{4}$ —1 orala. Več
pové lastnik Ivan Kryl v Ljutomeru (Lutten-
berg). 2—2

V zalogi

W. Blanke-ja v Ptuij

so izišle:

Pripovedke za mladino

I. zvezek, spisal Fr. Huba d. Cena 20 kr.
po pošti franco poslano za 25 kr. Pri obil-
nejem nakupu 25% rabata.

Ondi se tudi dobi:

Ječarjeva hči

po W. Frey-ji poslovenil J. Urbanec.
Cena 15 kr., po pošti 20 kr. 2—3

Oznanilo

zastran razpisanih 10 štipendij za učence pod-
kavske šole v Gradci. Vsaka štipendija donša
60 fl. Zraven je še razpisanih 15 štipendij od
raznih okrajnih zastopov in podružnic. Prošnje
se vlagajo do 1. decembra t. l. Več pové ozna-
nilo v 46. šte. „Slov. Gospodarja“. 2—2

Oznanilo.

Zastran podkavske šole v Gradci, katera
odpre svoj prvi 6mesečni tečaj dne 2. januarja
1883. Kdor hoče biti sprejet, ta mora v prvih
3 dneh pričetega tečaja osebno predstaviti se
ravnatelju ter vse položiti, česar je treba za
sprejem. Več pové oznanilo v šte. 46 „Slov.
Gospodarja“. 2—2

3—7

Ponudba.

Obče znane in izvrstne na
Tržaški razstavi s srebrno svetinjo
odlikovane

voščene sveče

iz čistega, nepokvarjenega čebelnega voska
priporočata

P. in R. Seemann v Ljubljani.

Učenca

slovenskega in nemškega jezika zmožne-
ga in z dobrimi spričali šolskimi sprejme v
štacuno z mešanim blagom (učencem, ki
imajo uže nekaj znanosti v kupčiji, daje
se prednost.)

Matija Zemljčič

2—3

v Ljutomeru (Luttenberg.)

3—12

Po čudovito nizkej ceni

prodava več 1000 štajerskih lodnastih
sukenj od 4 fl. naprej.

Janez Müller

v Mariboru, Viktringhofgasse.